

Het is niet mijn bedoeling de uitspraak van den Raad van Beroep uitvoeriger te bespreken, maar ik meen, dat gewaakt moet worden tegen het ontstaan van een onjuisten indruk bij de geneeskundigen.

's-Gravenhage, 28 Juni 1926.

D. SNOECK HENKEMANS.

HAEMAGGLUTINEGEHALTE VAN HET BLOEDSERUM BIJ KANKERPATIËNTEN.

Dat de bloedgroepverdeling bij kankerlijders een andere zou zijn dan bij normale personen, werd het eerst beweerd door ALEXANDER (*Brit. Jn. of. exp pathol.* 2, 66, 1921), wiens mededeeling ik in dit *Tijdschrift* refereerde (II, 19, 1921). Het mogelijk belang van zulk een afwijkende verdeling voor de kankerstudie inziende, werd door ons aan het Leeuwenhoekhuis een contrôle-onderzoek verricht, loopend over 100 gevallen. De uitkomsten daarvan, welke de uitspraak van ALEXANDER niet konden bevestigen, deelden wij mede in dit *Tijdschrift* in 1923 (I, 19, Isohaemagglutininen bij kankerlijders).

Niet het feit, dat deze Nederlandsche mededeeling over dit, in de wereldliteratuur zeldzaam ter sprake komend onderwerp, niet door BENDIEN wordt aangehaald en dus waarschijnlijk ook niet wordt gekend, maar het belang, dat het voor de kankerstudie heeft, om aanwijzingen te verkrijgen of een constitutioneele aanleg voor kanker moet worden aangenomen, doet mij nog even op die oude mededeeling van ons terugkomen. Wat al te lichtvaardig maakt BENDIEN zich m.i. af van de tegen-gestelde uitkomsten, die zich sinds ons werk nog hebben vermeerderd, als hij, zich op de autoriteit van LATTES beroepend, verklaart niet aan de verschuiving der bloedgroepen door uitwendige invloeden te gelooven. In dit verband is vooral belangrijk de vondst van R. EDEN (*D. med. W.*, 48. 3. 85, 1922), door ons aangehaald, die door Röntgenbestraling verplaatsing naar de groepen I en III meende te hebben gezien. Daar men gerust mag veronderstellen, dat juist onder de kankerlijders velen aan deze behandeling onderworpen zijn (en hierdoor juist een verschuiving kan zijn teweeggebracht in de richting, die door ALEXANDER en nu ook weer door BENDIEN werd opgemerkt), zou het belangrijk zijn te vernemen, of ook door hem — evenals wij dit deden — de voorzorg is genomen om patiënten, die bestraald worden of dit kort geleden waren geweest, van het onderzoek uit te sluiten (tenzij door hem is aangetoond, dat Röntgenbestraling beslist géén invloed heeft).

Ten slotte zou ik nog er op willen wijzen, dat een kunstmatige en schijnbare versterking der groepen II en IV ten koste van I en III kan plaats vinden, wanneer een te zwak werkend test-serum II wordt gebruikt:

Bloed	Serum		
	II	III	
I	+	+	I ziet men dan te dikwijls voor II aan, en III voor IV, zooals uit het schema volgt.
II	—	+	
III	+	—	
IV	—	—	

Daar hierdoor een terug-verschuiving van een eventueel werkelijk aanwezig te veel aan personen van groep I en III onder de kankerlijders zou kunnen worden teweeggebracht, hebben wij dit gevaar voorkomen door van twee verschillende zijden test-serum II te betrekken en deze onderling te vergelijken. Deze mogelijke tegen-werping tegen onze uitkomsten is hierdoor bij voorbaat teniet gedaan.

Zonder verdere mededeeling over het al of niet aanwezig zijn van bestralingsinvloeden op het materiaal van BENDIEN, mist dit m.i. voorloopig voldoende bewijskracht.

Amsterdam, 28 Juni 1926.

W. F. WASSINK.